

УДК 377. 014. 54

**THE PROCESS OF DIVERSIFICATION AS MANAGEMENT OF
PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE SPECIALISTS
ПРОЦЕС ДИВЕРСИФІКАЦІЇ ЯК УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСІЙНОЮ ПІДГОТОВКОЮ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ**

Nebykova T./Небикова Т.А.*teacher /ст..викладач**Uman Pavlo Tychyna State Pedagogical University**Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини***Nebykov M./Небиков М.В.***s.agric.s.,sen.res.dep./к.сільск.н., ст.. наук.снвр.**ORCID . org/0000-0001-9734-1730**Breeding and Reproductive Biological of Plants Sofiyivka National Dendrological Park
of the National Academy of Sciences of Ukrain, Uman.**Національний дендрологічний парк «Софіївка» - науково-дослідний інститут**Національної академії наук України, Умань.*

Анотація. У статті запропоновано поняття диверсифікації, яке використовують в літературі, пов'язаній з проблемами освіти. Узагальнено різні види диверсифікації. Визначено диверсифікацію освіти майбутнього фахівця як педагогічну проблему.

Ключові слова: диверсифікація, майбутній фахівець.

Вступ.

Однією з тенденцій управління розвитком освіти є диверсифікація, як об'єктивна, закономірна тенденція діяльності закладів освіти. Диверсифікація передбачає проведення організаційно-управлінських заходів управління вищою освітою щодо підвищення якості професійної підготовки майбутніх фахівців, розширення переліку методів управління в умовах ринкової економіки, науково-технічного прогресу, інформатизації освіти. Диверсифікація виявляється у тенденціях розширення різноманітності змісту освіти, спеціальностей, форм, методів і технологій навчання, критеріїв якості освіти, а це впливає на зміни в управлінні, його підходи, цілі, форми, методи, функції, стратегії, об'єкти і веде до диверсифікації управління освітою.

Основний текст.

Сучасна освіта є однією з найважливіших характеристик людського буття, тісно переплітаючись з усіма іншими напрямками діяльності людини. Система освіти постійно змінюється, вдосконалюється відповідно до економічних, соціальних та політичних умов розвитку країни та нації. Наша країна теж намагається стати повноправним учасником світових процесів глобалізації та інформатизації у галузі освіти.

Процес інформатизації призвів до кардинальних змін в освіті. У сучасної людини змінилося поняття безпеки (особистої, міжнародної); поняття розвиненості, де стратегічним інтересом країни, показником її розвитку стає входження у міжнародні, глобальні організації. З'явилися поняття часткової зайнятості, кількох робочих місць одночасно, короткотривалих контрактів. Сучасне поняття стратегічних ресурсів – інформація, знання, вільний час [1].

Ставлення до освіти стало іншим, і це виражається не тільки в необхідності мати вищу освіту. Вища освіта зараз – це необхідна, але не достатня умова в отриманні бажаної роботи. Сучасний світ перебуває у постійному русі, він безперервно змінюється, з'являються нові технології, типи відносин, нові норми життя. Майбутні фахівці повинні сприйняти нові знання, усвідомити їх, поставити у відповідність до вже набутих, оновити їх, перенавчитися, перекваліфікуватися, самовдосконалитися, зважаючи на те, що темп розвитку життя постійно прискорюється. Щоб бути компетентною сучасній особистості зовсім не достатньо здобути ґрунтовну освіту у певній галузі. Необхідно враховувати, що випускники шкіл, закладів вищої освіти за своє життя змінять свою професію, оскільки навички та освітні вимоги у професії постійно змінюються, вимагають використовувати новації і технології, постійно вдосконалювати професійні навички і компетенції. Отже, набувши певний багаж знань, фахівець не зможе все життя якісно працювати, користуючись лише набутими знаннями у закладі вищої освіти [1].

Проблема диверсифікації безперервної освіти – розширення сфери освітніх послуг, надання їм нового забарвлення, нових можливостей – це проблема наслідків виникнення нового інформаційного суспільства, суспільства третьої хвилі технологій.

Поняття диверсифікації активно використовують в літературі, пов'язаній з проблемами освіти, що свідчить про його широке застосування:

- диверсифікація вищої освіти в контексті розробки національної кваліфікацій України (Ю. Сухарніков);
- диверсифікація як економічний процес (М. Корінько);
- диверсифікація освіти в контексті Болонського процесу як передумова поліпшення якості кадрового потенціалу (М. Долішній);
- механізми диверсифікації системи підвищення кваліфікації (Р. Димухаметов);
- ознаки диверсифікації в освіті (Т. Шакірова);
- організаційно-педагогічні умови диверсифікації установи початкової професійної освіти (С. Виноградова).

Вчені досліджують різні *види диверсифікації*:

- *диверсифікацію освітніх установ* (різноманітність освітніх установ):
 - програмно-профільну (надання послуг з різних напрямів і програм);
 - технологічну (інформаційні, інтерактивні та інші технології);
 - перехід від демонстраційних засобів до навчальних, від окремих навчальних приладів до мікролабораторій);
 - структурну (зв'язок з адміністративно-територіальними умовами діяльності навчальних закладів тощо) [2];
- *диверсифікацію системи професійної освіти* на основі використання дуальних програм, що дають змогу збільшити різноманітність пропонуваніх професійних програм, сприяють більш різнобічному професійному розвитку учнів, забезпечують взаємозв'язок, взаємопроникнення і взаємовплив різних систем (наука і освіта, наука і виробництво) [4];

– *суспільну диверсифікацію* (кожна людина має право на різні національно-етичні, мовні, фізичні, статеві, поведінкові відмінності, які роблять особистість унікальною і які необхідно визнавати, поважати, цінувати).

У зв'язку з тим, що освіта як сфера соціальної практики суспільства створює не тільки об'єктивні умови для розширення професійних знань, збагачення досвіду, оволодіння способами пізнавальної, практичної і соціальної діяльності учнів, а й формує самостійну, творчу, моральну особистість, необхідно розглядати диверсифікацію як цілісне соціально-педагогічне явище.

Інші джерела пропонують тлумачення *диверсифікація освіти*, як:

- принцип структуризації системи освіти, що забезпечує можливість варіативності освітніх послуг, освітніх програм, типів і видів освітніх установ тощо;
- широке різноманіття навчальних закладів, освітніх програм і органів управління;
- розширення сумативної, ієрархічної системи безперервної освіти, пов'язане з формуванням нової парадигми освітньої функції соціально-культурної діяльності, що забезпечує конкурентну перевагу професійної особистості, здатної до адекватної відповіді на духовні запити суспільства і культурні потреби соціуму [4];
- глобалізований процес відходу від традиційних конструкцій освітніх систем, від принципу унітарної і уніфікованої їх побудови включаючи зміст освітніх програм, види і типи навчальних закладів, що їх реалізують, органи управління освітою, який варто розглядати як категорію філософії; один із напрямів реформування освіти;
- принцип сучасної освітньої політики;
- іманентну характеристику сучасних освітніх систем і академічної культури [4];
- розширення діяльності закладу освіти у нові для нього сфери, з якими не мали раніше прямих зв'язків, з метою підвищення конкурентоспроможності випускників [1].

Диверсифікацію професійної освіти Л. Сергеева визначає як науково обґрунтований спосіб реалізації ідеї безперервності у професійній освіті створенням умов для різноманітності освітніх траєкторій, які забезпечуються наявністю варіативних навчальних програм з урахуванням індивідуальних можливостей, потреб і здібностей особистості, які реалізуються в різних типах професійних навчальних закладів.

Диверсифікація реалізується в зміні функціонування системи освіти в цілому і в діяльності закладів освіти зокрема:

- організовуються нові освітні установи;
- вводяться нові напрями навчання, нові курси і дисципліни;
- створюються міждисциплінарні програми;
- змінюються процедури набору учнів, методи і прийоми навчання;
- реорганізовується система управління освітою і порядок її фінансування [2].

Висновки.

Диверсифікація властива управлінню якістю освіти. Свідоме її регулювання веде до досягнення принципово нової якості, поєднання їх характеристик і пошук можливостей їх у професійній свідомості і компетентності майбутніх фахівців.

Література:

1. Андропова Е. В. Диверсификация образования будущего специалиста как педагогическая проблема / Е. В. Андропова, Ю. И. Брезгин, В. Е. Медведев // Пути повышения качества профессиональной подготовки студентов: материалы междунар. науч.-практ. конф., Минск, 22-23 апр. 2010 г. – Минск: БГУ, 2010. – 567 с.
2. Воронков Д.К. Развитие предприятия: управление изменениями та інновації: монографія / Д.К. Воронков – Харків: АдвАтм, 2009. – 436 с.
3. Галузінська М.І. Основи процесу диверсифікації управління професійною освітою ./ М.І. Галузінська , Л.І. Поштарук . Тези у збірнику наукових праць Всеукраїнської науково-практичної конференції науковців, педагогів та студентів «Українська національна школа: історія, традиції, новаторство». 26-27 листопада 2021 р. м. Умань.
4. Голубев В. В. Диверсификация системы образования как основа устойчивого развития / В. В. Голубев // Международный электронный журнал. Устойчивое развитие: наука и практика. – 2011. – Вып. 2 (7). – ст. 7. – www.yrazvitie.ru.

Literature:

1. Andropova E. V. Diversification of the education of a future specialist as a pedagogical problem / E. V. Andropova, Yu. I. Brezgin, V. E. Medvedev // Ways to improve the quality of professional training of students: materials mezhdunar. scientific and practical conference, Minsk, April 22-23 2010 - Minsk: BSU, 2010. - 567 p.
2. Voronkov D.K. Enterprise development: management of changes and innovations: monograph / D.K. Voronkov - Kharkiv: AdvAtm, 2009. - 436 p.
3. Galuzinska M.I. Basics of the process of diversification of management of professional education./ M.I. Galuzinska, L.I. Postman. Theses in the collection of scientific works of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference of Scientists, Teachers and Students "Ukrainian National School: History, Traditions, Innovation". November 26-27, 2021, Uman.
4. V. V. Golubev Diversification of the education system as the basis of sustainable development / V. V. Golubev // International electronic journal. Sustainable development: science and practice. – 2011. – Issue 2 (7). - Art. 7. – www.yrazvitie.ru.

Abstract. The article proposes the concept of diversification, which is used in the literature related to the problems of education. Various types of diversification are summarized. Diversification of the future specialist's education is identified as a pedagogical problem.

Key words: diversification, future specialist.